

ГИ ДЪО МОПАСАН ЗАЕКЪТ

Превод от френски: Надежда Бакалова, —

chitanka.info

Чичо Лъокашъор се появи на входа на своята къща в обичайния час — около пет, пет и четвърт сутринта, — за да наглежда хората си, които започваха работа.

Зачервен, недоспал, с отворено дясно око, а с лявото почти зажумял, той се мъчеше да закопчее тирантите върху огромния си корем, като едновременно се оглеждаше зорко наоколо и спираше вещь поглед по всички познати ъгли на своя чифлик. Слънцето сипеше косо лъчите си през букака край рова, през овално подкастрените ябълкови дървета на двора, и караше петлите на буницето да пеят, а гълъбите по покрива да гугукат. Миризмата на обора се носеше през отворената му врата и се смесваше в свежия утринен въздух с острия мирис на конюшнията, където цвилеха конете, извърнали глави към светлината.

Щом закрепил здраво панталона си с тирантите, чичо Лъокашъор се запъти най-напред към кокошарника, за да преброи яйцата от сутринта, тъй като от известно време се боеше, че някой ги краде.

В този момент обаче слугинята на чифлика се затича насреща му с вдигнати ръце и се развика:

— Чичо Кашъо, чичо Кашъо, ношес откраднали един заек.

— Заек ли?

— Да, чичо Кашъо, големият сив заек от десния кафез.

Чифликчията разтвори и лявото си око и каза само толкова:

— Трябва да видя.

И отиде да види.

Кафезът беше разбит, а заекът — изчезнал.

Чичо Кашъо доби загрижен вид, притвори пак дясното си око и почопли носа си. Сетне, като поразмисли, каза заповеднически на изплашената слугиня, която стоеше глупаво пред него:

— Иди повикай стражарите. Кажим им, че ги чакам начаса.

Той беше кмет на общината Павини-лъо-гра и заповядваше като господар, тъй като имаше пари и положение.

Щом слугинята изчезна, тичайки към селото, което отстоеше на половин километър, селянинът влезе в къщи да изпие кафето си и да поговори с жена си за станалото.

Завари я да раздухва огъня с уста, коленичила пред огнището.

Още от вратата той каза:

— Ето че ни откраднаха един заек, големия, сивия.

Тя така бързо се извърна, че седна на земята и загледа мъжа си с отчаяни очи.

— Какво думаш, Кашьо? Откраднали заека?

— Големия, сивия.

— Големия, сивия?

Тя въздъхна.

— Леле, каква беда! Че кой може да го е откраднал?

Тя беше суха и пъргава женица, чиста, запозната с всички работи на селското домакинство.

Льокашъор си науми нещо:

— Май че ще е оня ергенаш Полит.

Чифликчийката се изправи изведнъж и завика с гневен глас:

— Той ще е! Той! Няма какво да търсим другиго. Той ще е! Ти позна, Кашьо.

Цялата ѝ селска ярост, всичкото ѝ скъперничество, целият бяс на пестелива домакия, насочен срещу постоянно подозирания слуга или срещу слугинята, която ѝ изглеждаше винаги съмнителна, сега се изрази по мършавото ѝ разгневено лице, в свитите ѝ устни, в бръчките по бузите и челото.

— А ти кво направи? — запита тя.

— Повиках стражарите.

Този Полит беше ратай, който работи няколко дни в чифлика, но Льокашъор го изпъди заради някакъв нахален отговор. Бивш войник, той минаваше за човек, запазил от походите в Африка навика да плякосва и да води разпуснат живот. За да живее, хващаше се на всякаква работа. Стана зидар, копач, каруцар, косач, каменоделец, кастреше дърветата, но беше такъв безделник, че не се задържаше никъде и от време на време трябваше дори да сменя мястото, за да може все още да намира работа.

Още в деня на постъпването му в чифлика жената на Льокашъор го намрази и сега беше напълно уверена, че кражбата е извършил той.

След около половин час пристигнаха двамата стражари. Старшият Сенатъор беше много висок и слаб, а стражарят Лъониен — къс и дебел.

Льокашъор ги покани да седнат и им разказа случката. После отидоха на местопроизшествието, за да установят разбиването на колибката и да съберат всички доказателства. Когато се върнаха в

кухнята, господарката донесе вино, напълни чашите и запита с предизвикателен поглед:

— Ще хванете тоя разбойник, нали?

Старшията, седнал със сабя между краката, изглеждаше загрижен. Естествено, той беше сигурен, че ще залови крадеца, ако му го посочат. В противен случай не гарантираше, че ще го разкрие сам. След като разсъждава дълго време, зададе тоя въпрос:

— А вие познавате ли крадеца?

Льокашъор сви с присъщото му нормандско лукавство дебели устни и отговори:

— Да го познавам — не, съвсем не го познавам, тъй като не съм го видял да краде. Ако го бях видял, щях да го накарам да яде заека съвсем суров, с месото и козината без чаша сидър, който да му помага да гълта. Така че да кажа кой е, не мога да кажа, при все това вярвам да е този негодник Полит.

И той обясни надълго разправиите си с Полит, заминаването на тоя слуга, лошия му поглед, казаните и донесени негови думи, като прибавяше незначителни и най-дребни, старателно търсени доказателства.

Старшията, който слушаше с голямо внимание, като пресушаваше чашата вино и в същото време с равнодушен жест я пълнеше наново, се обърна към стражаря:

— Ще трябва да видим у жената на овчаря Съоврен.

Стражарят се усмихна и кимна три пъти в отговор.

Тогава госпожа Льокашъор се приближи и съвсем кротичко, със свойствената на селяните хитрост започна на свой ред да разпитва старшията. Този овчар Съоврен, въпреки че беше простоват човек, див като звяр, отгледан в кошара, израснал в планината сред своите припкащи и блеещи животни и познаваше едва ли не само тях в света, бе запазил в дъното на душата си инстинкта на селянина да пести. Много, много години той кри в хралупите на дърветата или в дупките на скалите всичките пари, които печелеше било от пасенето на стада, било като лекуваше с наместване и баене навяхванията и изкълчванията на животните (тайната на това лекуване му била предадена от един друг стар овчар, когото беше заместил). Тъй или иначе един ден той купи на публична продажба малък имот — бедна къщичка и нива за около три хиляди франка.

След няколко месеца научиха, че се жени. Вземаше за жена една прислужница, известна с лошите си нрави: слугинята на кръчмаря. Ергените разправяха, че тази мома знаела, че е заможен и го търсела всяка нощ в неговата колиба; малко по малко, от вечер на вечер тя го пипнала добре и довела работата до женитба.

Минала веднъж през кметството и църквата, тя заживяла в къщата, купена от мъжа ѝ, а той продължавал да пасе стадата ден и нощ по поляните.

Старшията прибави:

— Ето три седмици, откак Полит спи с нея, тъй като няма подслон, тоя нехранимайко.

Стражарят си позволи да направи една забележка:

— Под юргана на овчаря.

Госпожа Льокашъор, обхваната от нова ярост, увеличена от естествения гняв, който омъжената жена изпитва срещу разврата, се провикна:

— Тя е, сигурна съм. Вървете там! Ах, да ги вземе мътната тия мръсни крадци!

Но старшията не се развълнува от това.

— Една минутка — рече той. — Нека почакаме до обед, тъй като всеки ден той идва по това време да се храни при нея. Ще ми паднат и двамата в клопката.

Стражарят се усмихна, съблазнен от мисълта на своя началник; сега и Льокашъор се усмихна, историята на овчаря му се струваше забавна, понеже измамените мъже винаги са смешни.

* * *

Щом удари дванадесет часът, старшията Сенатьор, следван от своя човек, почука три пъти леко на вратата на една малка усамотена къща, кацнала на края на гората, на петстотин метра от селото.

Те се прилепиха о стената, за да не ги видят отвътре, и зачакаха. След една-две минути, понеже никой не отговаряше, старшията почука наново. Жилището изглеждаше необитаемо — толкова тихо беше, но стражарят Льониен, който имаше остър слух, съобщи, че вътре някой се движи.

Тогава Сенатор се разсърди. Той не допускаше, че дори за момент някой може да се съпротивява на властта и като заблъска стената с дръжката на сабята си, извика:

— В името на закона, отворете!

Понеже все още никой не изпълняваше заповедта, той изрева:

— Ако не се подчините, ще изкъртя бравата! Аз съм старшията от полицейската стража, дявол да го вземе! Внимание, Лъониен!

Не беше доизрекъл още думите си, когато вратата се отвори. Сенатор видя пред себе си дебела, червендалеста жена, бузеста, разгърдена, трътлеста, широка в хълбоците, чистокръвна животинска самка — жената на овчаря Съврен.

Старшията влезе.

— Идвам във връзка с една малка справка — рече той, като същевременно се озърташе наоколо.

На масата имаше чинии, кана с ябълково вино и напълнена до половина чаша, които показваха, че обедът е започнал скоро. Два ножа бяха поставени един до друг. Лукавият стражар смигна на началника си.

— Мирише на хубаво — забеляза старшията.

— Би се заклел човек, че има задушен заек — прибави силно развеселен Лъониен.

— Искате ли по чашка? — запита селянката.

— Не, благодаря. Иска ми се само кожата на заека, който ядете.

Тя се престори, че не разбира, но трепереше.

— Какъв заек?

Старшията беше седнал и изтриваше най-спокойно челото си.

— Хайде, хайде, стопанке, да не искаш да повярваме, че се хранеше с въздух. Я кажи какво ядеше съвсем сама на обед?

— Ама... съвсем нищо, честна дума. Само малко масло и хляб.

— Брей, да му се не види... Значи, гражданко, само малко масло и хляб, а? Грешка! Трябва да кажете „малко масло и заек“. Дявол да го вземе, хубаво мирише вашето масло! Това е избрано масло, екстра масло, сватбено масло, най-чисто масло, но в никой случай не е масло за готвене!

Стражарят се превиваше от смях и повтаряше:

— Точно така, в никой случай не е масло за готвене.

Понеже старшията Сенатъор беше голям шегаджия, всички стражари обикнаха шегите.

Той поде:

— Де е маслото ви?

— Маслото ми?

— Да, маслото ви.

— Ами... в гърнето.

— Тогава къде е гърнето?

— Кое гърне?

— Гърнето за маслото, дявол да го вземе!

— Ей там.

Тя отиде да вземе една стара чаша, на дъното на която имаше пласт солено гранясало масло.

Старшията го помириша и като набърчи чело, каза:

— Не е същото. Трябва ми маслото, което мирише на задушен заек. Хайде, Лъониен, отваряй си очите; ти виж върху бюфета, момчето ми, а аз ще търся под леглото.

След като затвори вратата, той се приближи до леглото и понечи да го изтегли. Но леглото бе прикрепено към стената и, изглежда, не бе размествано повече от половин век. Тогава старшията се наведе и... униформата му изпраця. Едно копче се търколи на земята.

— Лъониен — каза той.

— Да, господин старшия.

— Ела, момчето ми, ела при леглото, много съм дълъг, за да надникна отдолу. Аз ще се заема с бюфета.

Той се изправи и зачака прав неговия човек да изпълни заповедта.

Лъониен, нисичък и закръглен, свали фуражката си, легна по корем и прилепил чело о земята, дълго разглежда черната кухня под леглото. Сетне изведнъж се провикна:

— Хванах го! Държа го!

Старшията Сенатъор се наведе над него.

— Какво залови, заека ли?

— Не, крадеца.

— Крадеца? Давай, давай!

Двете ръце на стражаря, проснати под леглото, бяха докопали нещо и той дърпаше с всичка сила. Най-сетне се появи крак, обут в

груба обувка, който той стискаше с дясната си ръка. Старшията също го хвана.

— Смело, смело! Тегли!

Льониен, вече на колене, искаше да улови и другия крак, но задачата беше трудна, защото пленникът упорито въртеше крака си, риташе и се опъваше, подпирайки се заднишком напреки на леглото.

— Смело! Смело! Тегли! — викаше Сенатьор.

Те дърпаха с всичка сила така, че дървената преграда се поддаде и мъжът се показа до главата, с която все още си помагаше да се задържи в скривалището си.

Най-после се появи разгневеното и изплашено лице на Полит, а ръцете му все още оставаха протегнати под леглото.

— Тегли! — викаше непрекъснато старшията.

Тогава се чу необичаен шум; след раменете се показаха ръцете до китките, след китките — шепите и пръстите, в тях дръжката на една тенджера, а на края на дръжката — самата тенджера, в която имаше — задушен заек!

— Тяхната!... — крещеше старшията, луд от радост, докато Льониен се справяше с мъжа.

Кожата на заека, съсипващия аргумент, последното и най-страшно веществено доказателство, бе открито в сламеника...

Двамата полицаи се върнаха тържествено в селото със затворника и находката си.

* * *

Осем дни по-късно, след като тази работа вдигна голям шум, чичо Льокашъор, влизайки в кметството, за да се съвещава за нещо с учителя, научи, че овчарят Съврен го чака вече от цял час.

Човекът беше седнал в един ъгъл и държеше тоягата между краката си. Като забеляза кмета, той стана, свали шапката си и го поздрави:

— Добър ден, чичо Кашьо! — после застана боязливо, прав и смутен.

— Какво има? — запита чифликчията.

— Ето кво, чичо Кашьо. Вярно ли е, че са откраднали у вас заек миналата неделя?

— Да, истина е, Съврен.

— А! Тъй значи, вярно е.

— Да, драги приятелю.

— Кой го открадна тоя заек?

— Полит Анка, надничарят.

— Тъй, тъй... ами истина ли е, че са го намерили под моя креват?

— Кого, заека ли?

— И заека, и Полит, единия след другия.

— Да, клети Съврен, истина е.

— И така съвсем вярно ли е?

— Да, да. Но кой ти разказа тая история?

— Всички по малко. Приемам. И после, после... вие нали знаете добре всичко около женитбите, тъй като сте кмет, и вие ги вършите тия неща?

— Какво има за женитбите?

— Ами това, за правото.

— Какво точно за правата?

— За правото на мъжа, а също и за правото на жената.

— Е, да, разбира се.

— Тогава, кажете ми, чичо Кашьо, жена ми има ли право да спи с Полит?

— Как да спи с Полит?

— Така, има ли право да спи с Полит, като се има предвид законът и като е моя жена?

— Не, разбира се, че не. Няма такова право.

— Ами ако я заловя отново, имам ли право да ги набия здравата и нея, и него?

— Но... но... но, разбира се, имаш право.

— Много добре тогава. Да ви разправа, чичо Кашьо. Една нощ, миналата седмица, бях си наумил нещо и се върнах в къщи. Заварих ги двамата и те съвсем не бяха гръб до гръб. Изпъдих Полит да спи вън. И само толкова, защото не знаех правото си. Последния път не съм ги заварил. Научих от другите. Станалото — станало, да не говорим повече за него. Но ако ги заловя... само да ги пипна... дявол да ги

вземе... само да ми паднат... О... ох! Ще им мине меракът да се веселят, чичо Кашьо, името ми да не е Съврен...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.